

کارکرد تجاری گرافیک دینی تزئینات کتیبه‌ای مساجد در طراحی آرم

زهره شایسته‌فر^۱

۱- دانشجوی دکتری پژوهش هنر پردیس بین‌المللی کیش دانشگاه تهران z.shayestehfar@alumni.ut.ac.ir

چکیده

گرافیک دنیای هنرهای کاربردی، زبان ساده و انتزاعی پیام به مخاطب می‌باشد، حال اگر هنرمند خلاق ایرانی با بهره‌گیری از ظرفیت بالای تزئینات کتیبه‌ای موجود در مساجد دوره‌های مختلف تاریخی ایران به مانند سلجوقی، تیموری و صفویه، سفارشات طراحی آرم‌ها را با پیشینه فرهنگی در مسیر فکری خود داشته باشد، باعث انتشار نسخه ساده‌سازی شده آثار تاریخی ایران به هم‌وطن خود و چه بسا بیرون از مرزهای ایران می‌شود. کتیبه به عنوان یکی از مهم‌ترین بخش‌های یک بنا، یک جهانگرد و یا یک محقق را در بدو ورود به این اماکن مجذوب خود خواهد کرد و همچنین سوالاتی را در اذهان یک علاقمند به هنر دینی شکل خواهد داد. مسجد جامع عتیق قزوین به عنوان یکی از منابع و مانند سایر مساجد جامع کشور دارای کتیبه‌هایی است که از نظر هنری و همچنین، مفاهیم دینی مستتر در آن، در هنر خوشنویسی و معماری جایگاه خاصی دارد. لذا، در این پژوهش با بررسی کتیبه‌های مسجد جامع قزوین از منظر گرافیکی به این بحث پرداخته شده است. روش تحقیق مطالعه حاضر به صورت تاریخی، تحلیلی و توصیفی بوده و اطلاعات از بررسی اسناد کتابخانه‌ای، گزارشات میراث فرهنگی و همچنین، به صورت میدانی گردآوری شده است. نتایج این پژوهش نشان‌دهنده این است که شناخت مفاهیم مستتر در تزئینات و نقوش گرافیکی کتیبه‌های مسجد جامع قزوین خود به ترویج فرهنگ اسلامی یاری رسانده و با استفاده از ساده کردن فرم‌ها، کاربرد خطوط ضخیم و حجم دار، توجه به آرایش‌ها و تزئینات، کاربرد نقوش گیاهی همچون نقوش هندسی-اسلیمی و استفاده از شیوه طراحی خطوط کوفی و ثلث متأثر از سبک معماری سلجوقی و صفوی، می‌تواند زبانی نو در هنر گرافیک معاصر ایران خلق کرد و آثاری آفرید که نشان‌دهنده تلفیق سنت‌های پیش از اسلام و دوران اسلامی در بازآفرینی هنر معاصر باشد.

واژه‌های کلیدی: آرم، گرافیک دینی، تزئینات، کتیبه، مسجد.